

τέλος

τέλος, το, ουσ. [*αρχ.* τέλος], το τέλος. **1.** το τελευταίο σημείο κάθε πράγματος ή κάθε υπόθεσης, το τέρμα. (Τραγούδι: *φύγε απ' τη ζωή μου, είσ' η καταστροφή μου, απ' την καρδιά το βέλος μας έσπασε και τέλος*). **2.** ο θάνατος: «μόλις κατάλαβε πως πλησίαζε το τέλος του, συνέταξε τη διαθήκη του». (Λαϊκό τραγούδι: *ξημέρωσε η Κυριακή και βρέθηκα στη φυλακή, της τύχης μου ήταν γραφτό το τέλος μου να είν' αυτό*). **3.** δηλώνει οριστική απόφαση διακοπής κάποιας κακιάς συνήθειας: «τέλος με τα ποτά || τέλος το τσιγάρο || τα ξενύχτια τέλος». **4.** δηλώνει τον οριστικό αποτέλεσμα: «μ' αυτό το εντομοκτόνο, τέλος τα κουνούπια και οι κατσαρίδες || μ' αυτό το φάρμακο, τέλος ο πόνος στο στομάχι». **5.** ως επίρρ., καταλήγοντας, τελικά: «τέλος, ο πρόεδρος ζήτησε ν' αρχίσει η ψηφοφορία». (Ακολουθούν 50 φρ.)·

- απ' την αρχή ως το τέλος, βλ. λ. [αρχή](#)·

- βάζω ένα τέλος ή βάζω τέλος, βλ. φρ. *δίνω ένα τέλος*·

- βρίσκεται στο τέλος της ζωής του ή βρίσκεται στα τέλη της ζωής του, βλ. φρ. *είναι στο τέλος της ζωής του*·

- δε βρίσκω ούτ' αρχή ούτε τέλος, βλ. λ. [αρχή](#)·

- δεν έφτασε δα το τέλος του κόσμου ή δεν έφτασε και το τέλος του κόσμου, λέγεται σε άτομο που δίνει μεγάλη έκταση σε ένα δυσάρεστο γεγονός, χωρίς να υπάρχει τόσο σπουδαίος λόγος: «μη στενοχωριέσαι που τράκαρες τ' αυτοκίνητό σου, δεν έφτασε δα το τέλος του κόσμου»·

- δεν έχει αρχή και τέλος, βλ. λ. [αρχή](#)·

- δεν έχει ούτ' αρχή ούτε τέλος, βλ. λ. [αρχή](#)·

- δεν έχει τέλος, βλ. φρ. *δεν έχει τελειωμό*, λ. *τελειωμός*·

- δεν ήρθε δα το τέλος του κόσμου ή δεν ήρθε και το τέλος του κόσμου, βλ. φρ. *δεν έφτασε δα το τέλος του κόσμου*·

- δίνω ένα τέλος ή δίνω τέλος, **α.** τερματίζω κάτι, παύω ή δίνω οριστική λύση: «δώσαμε τέλος στη συνεργασία μας || ο νέος διευθυντής υποσχέθηκε πως θα δώσει τέλος σε κάθε αυθαιρεσία». (Λαϊκό τραγούδι: *άνοιξε βαθιά τα στήθια να μου κάψεις την καρδιά, στη μεγάλη αγωνία δώσε τέλος τώρα πια*). **β.** διακόπτω ένα δεσμό ή μία σχέση: «αύριο δίνω τέλος σ' αυτόν τον ερωτικό δεσμό, που με ταλαιπωρεί πέντε χρόνια || δώσε επιτέλους ένα τέλος σ' αυτόν το δεσμό!»·

- δουλειά τέλος, βλ. λ. *δουλειά*·

- δρόμος χωρίς τέλος, βλ. λ. [δρόμος](#)·

- έβαλε τέλος στη ζωή του, βλ. λ. [ζωή](#)·

- έδωσε τέλος στη ζωή του, βλ. φρ. *έβαλε τέλος στη ζωή του*·

- είναι στο τέλος της ζωής του ή είναι στα τέλη της ζωής του, βλ. λ. [ζωή](#)·

- είναι το τέλος μου και η αρχή (μου), (για πρόσωπα) βλ. λ. [αρχή](#)·

- έχει ανοιχτό τέλος, υπάρχει περίπτωση για οποιοδήποτε αποτέλεσμα, θετικό ή αρνητικό: «το παιχνίδι της Κυριακής έχει ανοιχτό τέλος, γιατί οι δυο ομάδες είναι ισοδύναμες || δεν μπορείς να υπολογίσεις ποιο κόμμα θα κερδίσει, γιατί αυτές οι εκλογές έχουν ανοιχτό τέλος»·

- *είχε άσχημο τέλος*, **α.** πέθανε επώδυνα: «τον παρέσυρε ένα τρένο σε αφύλαχτες διαβάσεις κι είχε άσχημο τέλος ο φουκαράς». **β.** είχε κακή κοινωνική ή οικονομική κατάληξη: «ήταν παιδί από καλή οικογένεια, αλλά έμπλεξε με παλιοπαρέες κι είχε άσχημο τέλος || του άφησε ο πατέρας του ολόκληρη περιουσία, αλλά έμπλεξε με τα χαρτιά κι είχε άσχημο τέλος». **γ.** (για λογοτεχνικά, θεατρικά ή κινηματογραφικά έργα) δεν είχε ευχάριστο τέλος, δεν είχε happy end: «ήταν πολύ καλό έργο, αλλά είχε άσχημο τέλος»·

- *είχε κακό τέλος*, βλ. φρ. *είχε άσχημο τέλος*·

- *είχε καλό τέλος*, (για λογοτεχνικά, θεατρικά ή κινηματογραφικά έργα) είχε ευχάριστο τέλος, είχε happy end: «το έργο έδειχνε πως θα εξελισσόταν σε θρίλερ, αλλά ευτυχώς είχε καλό τέλος»·

- *εν τέλει*, τελικά, στο τέλος: «μου μιλάς μια ώρα κι εν τέλει δεν κατάλαβα τι ακριβώς θέλεις!»·

- *επί τέλους*, βλ. λ. επιτέλους·

- (η) *αρχή και (το) τέλος*, βλ. λ. [αρχή](#)·

- *η αρχή του τέλους*, βλ. λ. [αρχή](#)·

- *η δουλειά τέλος*, βλ. λ. δουλειά·

- *καλά τέλη!* **α.** ευχή σε αρραβωνιασμένους να φτάσουν και στο γάμο. Συνήθως της φρ. προτάσσεται το *άντε και ή το άντε και*. Συνών. *καλά στέφανα!* / *στις χαρές σας!* **β.** ευχή σε κάποιον, ιδίως ηλικιωμένο, να έχει ήρεμο, ήσυχο θάνατο και μέσα σε ανθρώπινες συνθήκες·

- *καλό τέλος!* ευχή σε κάποιον να τελειώσει εύκολα και με επιτυχία κάτι που άρχισε·

- *κοίτα που στο τέλος θα βγούμε συγγενής!* βλ. λ. [συγγενής](#)·

- *μέχρι τέλους*, μέχρι το τελευταίο σημείο, ολοκληρωτικά: «όταν είχα προβλήματα, αυτός ο άνθρωπος με βοήθησε μέχρι τέλους»·

- *μηδένα προ του τέλους μακάριζε*, μην καλοτυχίζεις κανέναν, πριν δεις το τέλος της ζωής του, γιατί η τύχη του ανθρώπου είναι ευμετάβλητη: «κάποτε ήταν μέγας και τρανός κι όλοι τον ζήλευαν και τον καλοτύχιζαν, αλλά μηδένα προ του τέλους μακάριζε, γιατί του 'ρθαν απανωτές ατυχίες και πέθανε φτωχός και ξεχασμένος». Η φρ. ειπώθηκε από τον Σόλωνα τον Αθηναίο στον Κροίσο, βασιλιά της Λυδίας, όταν ο τελευταίος του έδειχνε καμαρώνοντας τα πλούτη του, κάτι που επαληθεύτηκε, όταν ο Κροίσος ήρθε αντιμέτωπος με το θάνατο·

- *όλα έχουν ένα τέλος*, **α.** όλα όσα συμβαίνουν ή υπάρχουν ή κατέχουμε στη ζωή μας δεν είναι αιώνια, αλλά προσωρινά: «πλούτη και φτώχεια στη ζωή όλα έχουν ένα τέλος». **β.** συνήθως λέγεται με φιλοσοφική διάθεση με την έννοια πως η ζωή δεν είναι αιώνια·

- *παίρνω τέλος*, **α.** ολοκληρώνομαι: «μετά την υπογραφή των συμβολαίων η συνεργασία μας πήρε τέλος». **β.** διακόπτω κάτι, τελειώνω: «μετά τα τελευταία μαλώματα που είχαμε, ο δεσμός πήρε τέλος»·

- *ποιος είμαι τέλος πάντων!* αυτοθαυμασμός από άτομο που κατάφερε να φέρει σε αίσιο τέλος κάτι που θεωρούνταν πολύ δύσκολο ή που γενικά έχει πάντα επιτυχίες. Πολλές φορές, μετά το τέλος της φρ. ακολουθεί το *ο γιος του πάρ' τα όλα(;)·*

- *ποιος είσαι τέλος πάντων!* **α.** θαυμαστική έκφραση σε άτομο που συγκεντρώνει το έντονο ενδιαφέρον της ομήγυρης: «ποιος είσαι τέλος πάντων κι όλοι ασχολούνται μαζί σου!». **β.** ειρωνική έκφραση ή έκφραση δυσφορίας σε άτομο που θεωρεί πως είναι σπουδαίο, ενώ εμείς έχουμε διαφορετική γνώμη: «ποιος είσαι τέλος πάντων και τα θέλεις όλα δικά σου!». Πολλές φορές, και στις δυο περιπτώσεις μετά το τέλος της φρ. ακολουθεί το *ο γιος του πάρ' τα όλα(;)·*

- *σήμανε το τέλος*, **α.** ολοκλήρωσε κάτι: «η σειρήνα του εργοστασίου σήμανε το τέλος της βάρδιας». **β.** διέκοψε οριστικά μια κατάσταση, ένα γεγονός το οποίο βρισκόταν σε εξέλιξη, σε διαπραγμάτευση: «οι νέες απαιτήσεις του σήμαναν το τέλος των συνομιλιών, για την επίτευξη μιας συμφωνίας»·
- *σήμανε το τέλος του*, ολοκλήρωσε κάτι την αποτυχία, την καταστροφή του: «η ανάμειξη του ονόματός του στο σκάνδαλο σήμανε το τέλος της πολιτικής του καριέρας»·
- *στο τέλος ή στο τέλος τέλος*, τελικά, εν τέλει: «προηγούνταν με 2-0, αλλά στο τέλος τους νικήσαμε 3-2 || στην αρχή δεν ήθελε να 'ρθει, αλλά στο τέλος ήρθε || ήταν πολύ μαλωμένοι, στο τέλος όμως μόνοιασαν». (Λαϊκό τραγούδι: *το παλιό καρνέ μου έχει γεμίσει από διευθύνσεις γυναικών γραμμένες, άλλες να με μπλέξουν κι άλλες να με παίξουν μα **στο τέλος** βγήκαν όλες γελασμένες*)·
- *στο τέλος θα μας γαμήσει κι από πάνω!* ή *στο τέλος θα μας γαμήσει κιόλας!* βλ. λ. [γαμώ](#)·
- *στο τέλος τέλος*, εκτός των άλλων (είναι και αυτό που ακολουθεί, είναι κι αυτό που σου λέω): «στο τέλος τέλος πρέπει να μάθεις πως όχι μόνο δε σε κατηγορήσε, αλλά σε υπερασπίστηκε κι από πάνω»·
- *στο τέλος της ζωής του* ή *στα τέλη της ζωής του*, βλ. λ. [ζωή](#)·
- *τέλος εποχής*, βλ. λ. [εποχή](#)·
- *τέλος και τω Θεώ δόξα*, ευχαριστία στο Θεό που μας αξίωσε να τελειώσουμε αίσια μια δουλειά ή μια υπόθεση. Με τη φρ. αυτή έκλεινε παλιότερα ένας συγγραφέας κάποια πνευματική του δημιουργία·
- *τέλος καλό, όλα καλά*, **α.** λέγεται για δυσάρεστα γεγονότα ή για δυσάρεστη κατάσταση που ξεχνιέται, όταν έχει αίσια, ευτυχή κατάληξη: «αφού κατάλαβαν πως με τα πείσματα και τα μαλώματα δε γίνεται τίποτα και ξαναγάπησαν, τέλος καλό, όλα καλά». Ίσως από τις κινηματογραφικές ταινίες με το *χάπι εντ*, όπου οι πρωταγωνιστές, μετά από τα βάσανα και τις ταλαιπωρίες που περνούν, βγαίνουν στο τέλος νικητές κι ευτυχημένοι (παντρεμένοι). **β.** λέγεται και με ειρωνική διάθεση, όταν χάνεται μια ευκαιρία που είχε δοθεί, για να αλλάξει μια ενοχλητική κατάσταση, όταν τα πράγματα παραμένουν στάσιμα, παρόλο που θα μπορούσαν να είχαν βελτιωθεί, ή όταν δεν υπάρχει καμιά πρωτοτυπία σε μια υπόθεση ή κατάσταση και παραμένουν αρνητικά, όπως τα ξέραμε: «αντί να βάλουν κάτω για να δουν τι τους χωρίζει, πλακώνονται κάθε τόσο στους καβγάδες τους, εκτονώνονται, πετάνε ύστερα κι ένα συγγνώμη κι αυτό ήταν όλο, τέλος καλό, όλα καλά || μήπως περίμενες ν' αλλάξει τίποτα με την καινούργια κυβέρνηση; Τα κάνανε πλακάκια μεταξύ τους, βάλανε πάλι τους δικούς τους σ' όλα τα καλά τα πόστα και τέλος καλό, όλα καλά»·
- *τέλος πάντων*, για να τελειώνει το ζήτημα ή η υπόθεση που μας απασχολεί, για να τελειώνουμε, τελικά, επιτέλους: «τέλος πάντων, άσε τα πολλά λόγια και πες μου τι θέλεις από μένα! || πότε θα 'ρθει τέλος πάντων! || τέλος πάντων, μπορέσαμε και συνεννοηθήκαμε!». (Λαϊκό τραγούδι: **τέλος πάντων** πού το πας, μ' αγαπάς δε μ' αγαπάς)·
- *τέλος τέλος*, ακριβώς εκεί που τελειώνει κάτι: «στάσου τέλος τέλος στο πεζοδρόμιο για να μπορέσω να μετρήσω ακριβώς την απόσταση»·
- *το πάω μέχρι το τέλος*, βλ. συνηθέστ. *φτάνω στα άκρα*, λ. *άκρο*·
- *το τέλος της ζωής*, ο θάνατος: «λίγο πριν από το τέλος της ζωής του συνέταξε τη διαθήκη του»·
- *το τραβώ μέχρι το τέλος*, βλ. συνηθέστ. *φτάνω στα άκρα*, λ. *άκρο*·
- *φτάνω μέχρι το τέλος (κάτι) ή φτάνω ως το τέλος (κάτι)*, βλ. συνηθέστ. *φτάνω μέχρι το τέρμα (κάτι)*, λ. [τέρμα](#)·